

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Управління ризиками у підприємстві

Навчальний посібник

Харків
НТУ «ХПІ»
2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

І. М. Посохов

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Навчальний посібник

Харків
НТУ «ХП»
2015

УДК 339.138
ББК 65.05. л 74
У75

Рецензенти:

В. П. Бабич, д-р екон. наук, проф.,
завідувач кафедри економіки та менеджменту
(ХНУ ім. В. Н. Каразіна);

П. Г. Перерва, д-р екон. наук, проф.,
завідувач кафедри організації виробництва та управління персоналом
(НТУ «Харківський політехнічний інститут»).

Рекомендовано до друку Вченою Радою Національного технічного
університету «Харківський політехнічний інститут».

Протокол № 12 від 24.12.2013 р.

І. М. Посохов,

У75 Управління ризиками у підприємстві: навчальний
 посібник \ І. М. Посохов. - Харків : НТУ «ХПІ», 2015. - 220 с.

Містить теоретичний матеріал із основних тем курсу «Управління ризиками у підприємстві». Навчальний посібник призначений для отримання навичок управління ризиками та прийняття відповідних рішень у сфері ризик-менеджменту, закріплення та поглиблення теоретичних знань з управління ризиками.

Цільова аудиторія - викладачі, студенти, аспіранти вищих навчальних закладів та фахівці у сфері менеджменту, ризик-менеджменту, фінансового менеджменту та економіки.

УДК 339.138
ББК 65.05. л 74

ISBN 978-966-8669-76-8

© Посохов І. М., 2015
© НТУ ХПІ», 2015

ЗМІСТ

ВСТУП	6
ТЕМА 1. СУТНІСТЬ, ЗМІСТ І ВИДИ РИЗИКУ	7
1.1. Сутність і зміст ризику.....	7
1.2. Класифікаційна система ризиків. Групи, категорії, види, підвиди і різновиди ризиків.....	10
ТЕМА 2. РИЗИК В ІНВЕСТУВАННІ КАПІТАЛУ	14
2.1. Ризик-обов'язковий елемент будь-якої економіки.....	14
2.2. Венчурний капітал.....	18
ТЕМА 3. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ	21
3.1. Підприємницький ризик.....	21
3.2. Втрати у підприємництві.....	30
3.2.1. Втрати у виробничому.....	30
3.2.2. Втрати в комерційному підприємстві.....	32
3.2.3. Втрати у фінансовому підприємстві.....	33
3.3. Способи оцінки ступеню ризику.....	33
ТЕМА 4. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ КОРПОРАЦІЙ	40
4.1. Сучасний стан розвитку методичного забезпечення управління ризиками.....	40
4.2. Розвиток класифікації методів управління ризиками корпорації.....	56
4.3. Методи оцінки ризиків та їх класифікація.....	70
МОДУЛЬ 2	89
ТЕМА 5. ОЦІНКА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ	89
5.1. Критерії кількісної оцінки ризику.....	89
5.2. Методи оцінки підприємницького ризику.....	91
5.3. Об'єктивний і суб'єктивний методи визначення ймовірності небажаних подій.....	97
ТЕМА 6. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМ РИЗИКОМ	99
6.1. Сутність ризик-менеджменту.....	99
6.2. Організація ризик-менеджменту.....	101
6.3. Стратегія ризик-менеджменту.....	105
6.4. Методи ризик-менеджменту.....	106
ТЕМА 7. СТРАХУВАННЯ - ОСНОВНИЙ ПРИЙОМ РИЗИК - МЕНЕДЖМЕНТУ	108
Сутність і види страхування.....	108
7.2. Організаційна структура страхування.....	112

<u>7.3. СИСТЕМИ СТРАХОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ І ЇХНЕ ЗАСТОСУВАННЯ</u>	116
<u>АКТУАРНІ РОЗРАХУНКИ. ЇХНЯ СУТНІСТЬ І ЗАДАЧІ</u>	119
<u>ОСОБИСТЕ І МАЙНОВЕ СТРАХУВАННЯ</u>	127
<u>СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ</u>	128
<u>ПЕРЕСТРАХУВАННЯ</u>	129
<u>ТЕМА 8. АНАЛІЗ РИЗИКУ</u>	130
<u>8.1. РІВНЯННЯ БЕЗЗБИТКОВОСТІ Й ОСНОВНІ ПАРАМЕТРИ МОДЕЛІ БЕЗЗБИТКОВОСТІ</u>	130
<u>8.2. МАРЖА БЕЗПЕКИ АБО ЗАПАС ФІНАНСОВОЇ МІЦНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА</u>	137
<u>МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ</u>	139
<u>ДО ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ</u>	139
<u>ГЛОСАРІЙ</u>	187
<u>РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА</u>	205